

DOLAZAK U SANTOS

Tu je obala; tu je luka; ovdje,
nakon oskudne dijete obzorja, nešto krajolika ima;
beskorisno uobličene i – ko zna? – samosažaljive planine,
tužne i opore pod svojim frivolnim zelenilima,

S malom crkvom na vrhu jedne. I stovarišta,
neka bojena nježno-ružičasto, ili plavo, zatim
neke visoke, neizvjesne palme. O, turistu,
hoće li ova zemlja ovako da tebi uzvрати

i tvom neskromnom zahtijevanju drukčijeg svijeta,
i boljeg života, i potpunoga poimanja
ovoga napokon, i to odmah,
nakon osamnaest dana čekanja?

Završi doručak. Brod pratilac stiže,
čudno, drevno plovilo, vijori krpa čudna i blistava.
Dakle, zastava. Nikad ju nisam prije vidjela.
Nekako nikad nisam mislila da ima zastava,

ali, naravno, ima, i sve vrijeme. I kovanice, pretpostavljam,
i papirni novac; oni moraju tek da se vide.
Tako se sad oprezno spuštamo niz ljestve unazad:
putnik, gđica Breen po imenu, sa mnom ide.

silazimo među dvadeset šest teretnjaka
koji čekaju zelene kafe u zrnju utovar.
Molim te, dečko, budi pažljiviji s tom kukom od čamca!
Pazi! O! Suknju gđice Breen zakvači oval!

Da! gđici Breen je oko sedamdeset, penzionisani je
policijski poručnik, šest stopa visoka, s veoma
lijepim vedrim plavim očima i dobrodušnim izrazom.
u Glen Fallsu, New York, kada je doma,

Njezin je dom. Tako. Sad smo se smjestile.
Carinici će, nadamo se, engleski govoriti i makar
naš viski i cigarete će da nam ostave.
Luke su neizbježne poput sapuna ili poštanskih maraka,

no one rijetko mare kakav utisak ostavljaju,
ili, kao ovdje, samo kušaju, jer to je nevažno; boje
sapuna ili poštanskih maraka, nenametljive su -
i propadaju kao prvo, kližu iz ruku kao što je

činilo potonje kad smo slale pisma pisana na brodu,
da li što je ljepilo ovdje vrlo loše, ili
zbog vrućine. Smjesta napuštamo Santos;
u unutrašnjost smo se vozili.

Elizabeth Bishop, (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 30. decembar 2016.

PRAVA LJUBAV

U tišini srce bulazni. Govori riječi
Besmislene, što nikad nisu imale
Značenje. Bilo mi je deset, mršav, cvenokos,

Pjegav. U velikom crnom bjuiku,
Koji vozi veliki odrasli dječak, s kravatom, sjedila je
Ispred dragstora, pijujući nešto

Na slamku. Ništa nije kao
Ljepota. Zaustavlja ti srce. Grije
ti krv. Zaustavlja ti dah. Čini

Da se osjetiš prljav. Treba ti topla kupka.
Naslonio sam se na telefonski stub i gledao.
Umro bih, mislim, da me vidjela.

Zar mogu postojati u istom svijetu s tim blistanjem?
Dvije godine zatim nasmiješila mi se. Rekla je
Moje ime. Pomislio sam da ću se probuditi mrtav.

Njena odrasla braća hodala su šepureći se savijenih
nogu kao jahači. Imali su glatka lica.
Pričali šale u berbernici. Nisu radili ništa.

Otac im je smatran pijanicom.
Šta god je bio ostajao je na trećem katu
Velike bijele seoske kuće pod javorjem već četvrt vijeka.

Nikad nije silazio. Sve su mu nosili gore.
Nisam znao šta je hpoteka.
Žena mu je bila dobra hrišćanka, molila se.

Kad se kćer udala, starac je sišao dolje obučen
U stari frak, s plisiranom požutjelom košuljom.
Sinovi su ga podupirali. Gledao sam vjenčanje. Bile su

Gravirane pozivnice, sve tako moderno. Mislio
Sam da ću zaplakati. Ležao sam te noći u krevetu
I pitao se hoće li ona plakati ako joj što učine.

Kuća im je zaplijenjena. Ta zadnja riječ je prošaptana.
Ona se nikad nije vratila. Obitelj
Se rasturila. Danas više niko ne nosi onakve sjajne čizme.

Ali znam da je ona vječno lijepa i da živi
U lijepoj kući, negdje daleko.
Jednom me je zovnula po imenu. Nisam čak ni znao da ga je znala.

Robert Penn Warren, (preveo Omer Hadžiselimović), 26. decembar 2016.

AMERIKA

Ameriko dadoh ti sve i sad nisam ništa.
Ameriko dva dolara i dvadeset sedam centi
17. januara 1956.
Ne mogu podnijeti svoj sopstveni um.
Ameriko kada ćemo završiti rat ljudi?
Idi jebi se sa svojom atomskom bombom.
Ne osjećam se dobro ne gnjavi me.
Neću napisati svoju pjesmu sve dok ne budem normalan.
Ameriko kada ćeš biti anđelska?
Kad ćeš skinuti svoju odjeću?
Kad ćeš pogledati samu sebe kroz grob?
Kad ćeš biti dostojna svojih milion trockista?
Ameriko zašto su ti biblioteke pune suza?
Ameriko kad ćeš poslati svoja jaja u Indiju?
Zlo mi je od tvojih luđačkih zahtjeva.
Kad ću moći otići u samouslugu i kupiti što mi treba
svojom lijepom vanjštinom?
Ameriko na koncu ti i ja smo oni što su savršeni ne
drugi svijet.
Tvoja mašinerija previše je za mene.
Natjerala si me da želim biti svetac.
Mora da postoji neki drugi način da se izgadi ova svađa.
Burroughs je u Tangeru mislim da se neće vratiti
to je zlokobno.
Jesi li ti zlokobna ili je ovo neka neslana
šala?
Pokušavam da pređem na stvar.
Odbijam odreći se svoje opsesije.
Ameriko prestani s guranjem znam šta radim.

Ameriko cvijet šljive pada.
Nisam čitao novine mjesecima, svaki dan
neko ide na sud zbog umorstva.
Ameriko sentimentalan sam prema Vobljivcima.
Ameriko nekoć kao dijete bio sam komunista
i nije mi žao.
Pušim marihuanu kad god mi se pruži prilika.
Sjedim u kući pred veče po cijele bogovijetne dane i zurim
u ruže u vitrini.
Kad odem u kineski kvart napijem se i nikad se ne ševim.
Siguran sam da će biti belaja.
Trebali ste me vidjeti kako čitam Marksa.
Moj psihoanalitičar misli da sam potpuno u pravu.
Neću izreći Očenaš.
U meni su mističke vizije i kosmičke vibracije.
Ameriko još ti nisam kazao šta si učinila Ujka
Maxu kad je došao iz Rusije.

Obraćam se tebi.
Zar ćeš dopustiti da tvoj emocionalni život vodi
Time magazin?
Opsjednut sam Time magazinom.
Čitam ga svakog tjedna.
Njegova naslovnica zuri u mene kad god se prošunjam
kraj prodavnice slatkiša na čošku.
Čitam ga u suterenu Javne biblioteke u Berkeleyu.
Uvijek mi govori o odgovornosti. Poslovni
ljudi su ozbiljni. Filmski producenti su ozbiljni.
Svi su ozbiljni osim mene.
Pada mi na um da sam ja Amerika.
Opet pričam sam sa sobom.

Azija ustaje protiv mene.
Nemam šansu koju Kinez ima.
Bolje je da razmotrim svoje nacionalne resurse.
Moji nacionalni resursi sastoje se od dva džointa
marihuane miliona genitalija neobjavljive
privatne literature koja ide 1400 milja na sat
i dvadeset pet hijada duševnih ustanova.
Ništa ne kažem o svojim zatvorima niti o milionima
socijalno ugroženih koji žive u mojim
saksijama pod svjetlošću
pet stotina sunaca.
Ukinuo sam kupleraje u Francuskoj, Tanger
je sljedeći.
Moja ambicija je da postanem predsjednik, uprkos činjenici
da sam katolik.

Ameriko kako mogu pisati svetu litaniju dok si u takvom
blesavom raspoloženju?

Nastaviću kao Henry Ford moje strofe su isto toliko
lične kao njegova auta i još i više one su
različitog spola.

Ameriko prodaću ti strofe \$2500 po komadu \$500
kao polog za tvoju staru strofu

Ameriko oslobodi Toma Mooneya

Ameriko spasi španjolske lojaliste

Ameriko Sacco & Vanzetti ne smiju da umru

Ameriko ja sam dječaci iz Scottsboroa.

Ameriko kad mi je bilo sedam vodila me mama na
sastanke komunističke ćelije prodavali su nam
leblebije šaku za kartu karta je koštala pet centi i
govori su bili besplatni svi su bili anđelski i
sentimentalni prema radnicima sve je bilo tako
iskreno pojma nemaš kako je dobra stvar ta
partija bila 1835 Scott Nearing bio je veličajni
starina istinski mensch Majka Bloor me
rasplakala jednom sam jasno vidio Israela Amtera. Mora
da je svatko bio špijun.

Ameriko ti stvarno ne želiš poći u rat.

Ameriko to su oni opaki Rusi.

Ti Rusi ti Rusi ti Kinezi.

I ti Rusi.

Rusija nas hoće žive pojesti. Rusija je luda
za moći. Ona nam hoće uzeti auta
iz garaža.

Ona se hoće dočepat Chicaga. Njoj treba Crveni Readers!

Digest. Ona hoće naše tvornice auta u Sibiru.

Da njihova velika birokratija upravlja našim
benzinskim pumpama.

To ne dobro. Uf. On tjera Indijanci učit čitat.

On treba velike crne crnčuga. Ha. Ona nas sve
tjerat radit šesnes' sati dnevno. Upomoć.

Ameriko ovo je sasma ozbiljno.

Ameriko ovo je dojam koji stičem gledajući
televizor.

Ameriko je li to ispravno?

Bolje da odmah prionem na posao.

Istina je da ne želim stupiti u vojsku ili da radim

za strugom u fabrikama preciznih dijelova,
ja sam kratkovid i psihopatičan u svakom slučaju.

Ameriko ovaj se peder baca na posao.

NA PRODAJU

Jadna smetena igračka,
uređena s rasipnom zlobom,
živjelo se u njoj tek jednu godinu –
vikendica mog oca u Beverly Farmsu
bila je na tržištu onog mjeseca kad je umro.
Prazna, otvorena, intimna,
njen namještaj kao u gradskoj kući
izgledao je kao da stoji na prstima,
čekajući špeditere
što slijede iza pogrebnika.
Spremna, bojeći se
da živi sama do osamdesete,
majka je žalobno gledala s prozora
kao da je ostala u vozu
stanicu iza odredišta.

Robert Lowell, (preveo Omer Hadžiselimović), 19. decembar 2016.

I JEDNU ZA MOJU GOSPU

Rođeni trgovac,
moj otac je napravio svu lovu
prodajući vunu Fieldcrestu, Woolrichu i Faribou.

Rođeni govordžija,
te bijele stvari mogao je prodati
sto mokrih bala. Mogao da milje zgomila, zatim

proda ih da se isplate.
Svaka rečenica mu, kad je kod kuće bio,
prvo bi ugodila kupcu što ga je puterom isplatio.

Svaka riječ je
stalno probana, svakako, na onome
kome se prodavalo od strane onog što hranio me.

Nad jorkširskim
pudingom i govedinom je lebdio taj sitnicā
prodavač, piljar, trgovac i indijanski poglavica.

Roosevelt! Wilkie! i rat!
Kako nenadno nespretna bila jesam

sa srcem stare cure uz tinejdžerski smiješni pljesak.

Svake noći kod kuće
moj otac je u mape zaljubljen bio,
dok s nacistima i Japanerima radio svoje bitke je bio.

Sem kad u spavaću sobu
nakon trodnevnog pjančenja se znao
skriti, otkucao bi složene itinerere, kofer bi spakovao,

te prtljag istog stila
i potvrđenu rezervaciju u džep meće,
dok crvenim putevima zemlje srce mu već lijeće.

Sjedim za pisaćim stolom,
svaku noć nemam kud otići, pa stanem
da otvaram Milwaukeejeve i Buffalove planove naborane

cijelih SAD-a, njihovih
grobalja, proizvoljnih vremenskih zona ovih,
kroz maršrute ko male vene, prestonice ko mali kamenovi.

Umro je na putu,
srce mu je iz vrata u leđa spalo,
bijelo rupče mu je s kadilakova prozora signale slalo.

Moj muž, plavook
poput slikovnice, prodaje vunu: kutije
vunenog otpada, navoja i pređe koje mu uspije

rasplesti i reći
Leicester, Rambouillet, Merino – bila
masna je i debela, polukrvena, ko star snijeg se žutila.

I kad se odvezeš, dragi moj,
Da, ser! Da, ser! Jedna za moju to je
gospu, tvoja kutija mustri sa žigom imena oca mojeg,

tvoj itinerer otvoren,
cestarine mu otkucavaju i lakome, njegove
ceste izgrađene kao nove ljubavi, i brze i sirove.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 16. decembar 2016.

ARHEOLOGIJA NADE

Tražeci ko zna šta nabasao sam na komplet
luksuznog srebrenog escajga potonulog na dno
posljednje kutije s nepotrebnim stvarima.
Ne paše ni uz šta u mojoj kuhinji i mom životu
osim uz davne majčine predstave o mojoj
budućnosti.

Adin Ljuca, 12. decembar 2016.

BENJAMIN PANTIER

Zajedno, u tom grobu leže Benjamin Pantier, advokat,
I Nig, njegov pas, vjerni pratilac, utjeha i prijatelj.
Niz sivu cestu, prijatelji, djeca, muškarci i žene
Odlazili su, jedno za drugim iz života, dok nisam ostao sam
S Nigom kao partnerom, drugarom u postelji i piću.
U jutro života znao sam za težnje i mislio o slavi.
Onda je ona što me nadživje ulovila moju dušu
U zamku gdje sam iskrvario do smrti, najzad sam,
Nekoć snažne volje, bio slomljen ravnodušan,
I živio s Nigom u sobi iza prljavog ureda.
Ispod moje vilične kosti leži Nigova koštana njuška –
Naša je priča nestala u tišini. Teci, ludi svijete!

Edgar Lee Masters (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 9. decembar 2016.

NOSTALGIJA

Sjećaš li se četrdesetih 14. stoljeća? Voljeli smo ples zvani katapult,
Uvijek si nosila smeđe, boju za kojom ludovala je decenija,
a ja sam bio ogrnut jednim od onih plašteva koji su bili popularni,
onih s izvezenim jednorozima i narovima.
Svako bi predahnuo uz pivo i luk popodne,
a noću bismo se igrali igre zvane "Nađi kravu".
Sve bješe tada rukom napisano, ne kao danas.

Gdje nesta ljeto 1572? Brokat i sonetski
maratoni bjehu prava pomama. Oblačili bismo se u stijegove
suparničkih baronija i osvajali jedni druge u hladnim sobama od kamena.
Vani, na plesnom podiju svi smo plesali Borbu
dok ti je sestra vježbala Daphne sasvim sama u svojoj sobi.

Posudili smo žargon potkivača kao naš sleng.
Ovih dana jezik izgleda proziran, veoma loš kod.

Devedesete 18. vijeka nikad se više neće vratiti. Djetinjstvo bješe
velika stvar. Ljudi bi šetali do samih vrhova bregova
i zapisivali u dnevnikе što su vidjeli ne govoreći ništa.
Okovratnici nam bjehu visoki a šeširi izuzetno meki.
Iznenadivali bismo jedni druge alfabetima pravljenim od grančica,
Biti živ u to vrijeme bješe divno, pa čak i mrtav.

Jako volim razdoblje između 1815. i 1821. godine.
Evropa je drhtala dok smo mirno pozirali za naše portrete.
A volio bih se vratiti i u 1901, bar na trenutak,
koliko da navijem muzičku kutiju i otplešem par koraka,
ili me hitnite nazad u 1922, ili 1941, ili me bar pustite
da opet doživim onaj spokoj od prošlog mjeseca kad smo brali
jagode i klizili kroz popodneva u kanuu.

Čak se i ovo jutro čini kao napredak u odnosu na sada.
Tad sam bio u vrtu, okružen zujem pčela
i latinskim nazivima cvijeća i gledao kako rana svjetlost
bljeska sa kosih prozora staklenika,
i srebrni grane u redovima tamnih jela.

Po običaju, mislio sam na trenutke iz prošlosti
i puštao da me sjećanja plave poput vode
što juri po kamenju na dnu rijeke.
Čak sam malo mislio i o budućnosti, onom mjestu
gdje ljudi plešu ples koji mi ne možemo zamisliti,
ples čiji naziv možemo samo nagađati.

Billy Collins (preveo Omer Hadžiselimović), 5. decembar 2016.

FRA OMER

Za Omera Hadžiselimovića

Na isti način na koji smo bolećivi spram mana
vlastite djece, nisam se mogao odmaći od
svojih pjesama i sagledati ih očima objektivnim.
Nisam ih mogao čitati kao nečije druge
sve dok mi se jednom, na odmorištu diližansi,
putevi ne ukrstiše sa putevima Fra Omerovim.

Fra Omer je sjedio u zamračenoj sobi i prebirao

dospjelu poštu. Ponekad bi kašljem ili ispuštanjem monokla poplašio plamen na svijeći. Prinosio je uhu i dugo slušao moja pisma prije no što bi ih prepisivao na rezervni jezik i slagao u kutiju za cipele. Danas sam dobio paket i razvrstavam prispjelu poštu. Prinosim uhu i slušam po prvi put svoje pjesme kao neko drugi.

Milorad Pejić, 30. novembar 2016.

NAŠA ŽICA SU ŠVAJCARSKA

Naša su žica – Švicarska –
Tako tiha – tako hladna –
Dok u slučajno popodne neko
Alpe svoj veo zanemare
I ugledamo – Daleko!

Italija je s one strane!
Mada ko stražar između –
Alpi svečani –
Alpi sirenski –
Vječito čuvaju među!

Emily Dickinson (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 28. novembar 2016.

ZEMLJOTRES

Amerikanci ne znaju šta je tragedija
mali potres od 6.5 može ih pokrenuti da brbljaju kao majmuni
razbijen komad porculana
union rescue mission* se srušila

u 6 ujutro sjede u autima
svi voze unaokolo
gdje idu?
malo uzbuđenja probilo se u njihove ulimenčene živote

stranac stoji do stranca brbljajući
blebetav strah
tjeskoban strah
tjeskoban smijeh

moje dijete
moja saksija sa cvijećem
moja tavanica
moj bankovni račun

ovo je samo škakljač
jedno perce
a oni ga ne mogu podnijeti

pretpostavimo da se bombarduje grad
kao što su drugi gradovi bili bombardovani
ne A-bombom već običnim razornim bombama dan za danom
svakodnevno kao što se desilo u drugim gradovima svijeta

kad bi vas ostali svijet mogao samo vidjeti danas
njegov bi smijeh bacio sunce na koljena
i svi bi cvjetovi skočili sa tla
kao buldozi
i otjerali bi vas tamo gdje pripadate
gdje god to bilo
i koga briga gdje je to
sve dok je to negdje
daleko odavde.

** The Union Rescue Mission – hrišćansko sklonište za beskućnike u Los Angelesu.*

Charles Bukowski (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 25. novembar 2016.

POGLED NA SVINJU

Svinja je ležala mrtva na civarama.
Težila je, rekli su, kao tri čovjeka.
Očiju zatvorenih, rumenobijelih trepavica.
Nogice joj bjehu pravo ispružene.

Takva težina i tusta rumena masa
Položena u smrti ko da nije bila samo mrtva.
Izdaljg, bješe više no beživotna.
Bila je kao vreća žita.

Udarao sam po njoj bez kajanja.
Čovjek se osjeća krivim kad vrijeđa mrtve,
Kad gazi po grobovima. Ali ova svinja
Nije izgledala kao da optužuje.

Bila je suviše mrtva. Tek određena
Kilaža masti i svinjetine.
Svakog joj je dostojanstva potpuno nestalo.
Nije ju bilo zabavno gledati.

Suviše mrtva sada za samilost.
Sjetiti se njenog života, larme, tvrđave
Zemnih užitaka, kakav je bio,
Činilo se kao lažan trud, bez smisla.

Suviše smrtna činjenica. Njena težina
Tištala me - kako se može pomaći?
I sva ona muka da ju se isiječe!
Duboka rana na vratu grozna, ne i dirljiva.

Jednom sam u vrevi vašara jurio
Da uhvatim prase namazano mašču
Koje je bilo brže i okretnije od mačke,
Skika mu bješe cijepanje metala.

Svinje mora da su vruće krvi, na dodir su kao peč.
Ujed im je gori nego konjski –
Odgrizu odmah golem polumjesec.
Jedu šljaku, uginule mačke.

S odličjima i udivljenjima kakve je
Imala ova davno je svršeno.
Buljio sam dugo u nju. Spremali su se da ju zaliju
vrućom vodom. Zaliju i saperu kao kućni prag.

Ted Hughes (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 21. novembar 2016.

PROPUSTIH MU KNJIGU, ALI MU PROČITAH IME

Mada su pisci tako grozan klan
Da ih izbjegavaš kad god možeš, znan
Volio bih da je meni Indus, zvan
M. Anantanarayanan.

Zamišljam si ga: nizak je, taman,
Sretremo se negdje, možda: Hindustan.
Uz zadivljujući velim mu elan:
"A, Anantanarayanan –

Čuo sam za vas. Prije neki dan

Objavi bilješku Tajmz uz vaš roman
O Bogu i Čovjeku, slučaj vanredan”,
I Anantanarayanan

Na raskošan bi me posjeo divan,
Čitao mi svoje ime – izdašan
Raspon 'a' i 'n', ljepši no stih znan:
'U Ksanaduu je bio Kublaj Kan'*—

Glasno po vazdan. Ja imadem plan
Od sada vatreni da postanem fan
Vaš, Anantanarayanan –
M. Anantanarayanan.

** Početak čuvene Kolridžove pjesme Kublaj Kan*

John Updike (preveli Omer Hadžiselimović i Marko Vešović), 18. novembar 2016.

SOGNEFJORD

Naša kćerka se mjesecima nije usuđivala zaspati.
Sve smo probali ali su je njeni neizdrživi košmari
čekali izdržljivo ko moljci u svakoj od naših postelja.
Rekao sam: ”Moramo u Norvešku!”

Kad smo se prikrali i popeli na grbaču vodopada
Feige otvorila se zemlja pred nama i ceste mora
ušle među litice kao među domine. Izvadili smo
i prostrli na kamen sve što smo imali: krastavac
i luk iz naše bašte, višnjje i ribizle, kao da prinosimo
žrtvu Kraljici Fjordova.

Kazala si: ”Spavaćemo po kampovima, u ničijim
krevetima, sanjaćemo tuđe snove!” O nebo okačeni
glečeri svijetlili su na večernjem suncu kao fenjeri.
Klimnuo sam: ”Nemamo šta izgubiti!”

Milorad Pejić, 14. novembar 2016.

SPISATELJ(KA)

U svojoj sobi na pramcu kuće
Gdje se svjetlost lomi i u prozorima leprša lipa,

Moja kćer piše priču.

Zastajem na stepeništu, čuvši kroz
Njena zatvorena vrata kako zveče tipke pisaćeg stroja
Kao lanac vučen preko ruba čamca.

Iako je mlada, stvari iz njenog
Života veliki su brodski teret, a neke su i teške:
Želim joj srećno putovanje.

Ali sada je i ona zastala,
Kao da odbacuje moju misao i njene lake figure.
Narasta tišina u kojoj

Cijela kuća izgleda kao da misli,
A onda kreće ponovo, prštanje udaraca
U grozdu, i opet zamiru.

Sjećam se ošamućenog čvorka
Koji je uletio baš u tu sobu prije dvije godine;
Kako smo se ušunjali unutra, prozor

Podigli i povukli se da ga ne uplašimo;
I kako smo, nemoćni na tren, kroz pukotinu vrata,
Gledali to glatko, divlje, crno

Duginih boja stvorenje
Što tuče u blještavilo i pada kao rukavica
Na tvrdi pod ili na sto,

I čeka zatim, zgrčeno i krvavo,
Da se pribere i pokuša opet; i kako nam se raspoloženje
Popravilo kad se, odjednom sigurno,

Vinulo sa naslona stolice,
Poletjelo pravo prema desnome prozoru,
I prešlo prag svijeta,

To je uvijek pitanje, moja draga,
Života i smrti, to sam zaboravio. Želim ti
Što željeh i prije, ali jače.

Richard Wilbur (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 11. novembar 2016.

OBJEŠENI

našim glavama vjetar
na mahove zakluma
da da da

i podstakne nas
da se njišemo
mašući rukama
kao u brzom hodu
ili uzrujanom govoru

tad oživljavamo
i klimamo svemu
još od smaka svijeta
da da da

Ivan Wernisch (preveo Adin Ljuca), 7. novembar 2016.

ALHEMIST: PJEV O TRANSMUTACIJI METALA

Jedrenje Claustre, Aelis, Azalais,
Dok hodate među blistavim drvećem;
Dok vaši glasovi pod arišima Raja
Jasno zvuče;
Jedrenje Claustre, Aelis, Azalais,
Raimona, Tibors, Berangere,
Ispod tamnog odsjeva neba;
Ispod noći sa paunskim grlom,
Donesite šafranom obojenu školjku,
Donesite rujno zlato klena,
Donesite svjetlost breza jesenjih,
Mirals, Cembelins, Audiarda,
Sjetite se te vatre.

Elain, Tireis, Alcmena,
U srebrnom šuštanju pšenice,
Agradiva, Anhes, Ardenca,
Iz jezera boje šljive, u dubokoj tišini,
Iz rastaljenih farbi vode
Donesite ulaštenu prirodu vatre;
Briseis, Lianor, Loica,
Iz prostrane zemlje i masline,
Iz topola koje suze jantantom,
Sjajnim plamenom ribarskih zublji
Sjetite se te vatre.

Midonz, sa zlatom sunca, lista topole,
sa svjetlom jantarnim,
Midonz, daru Božji, daru svjetlosti, daru
jantarnog žutila,
Daj svjetlost metalu.

Anhes od Rocacoarta, Ardenca, Aemelis,
Iz moći trave,
Iz bjeline, žive u sjemenu,
Iz žara pupova,
Iz bakra lista jesenjeg,
Iz bronzne klena, iz soka u grani;
Lianor, Loanna, Loica
Umirite taj metal!
Pokretom peraja,
Pastrmkom zaspalom u sivo-zelenoj vodi;

Vanna, Mandetta, Viera, Alodetta, Picarda, Manuela,
Iz crvenog sjaja bakra,
Ysaut, Ydone, uz lagano šuštanje lišća,
Vierna, Jocelynn, odvažnih duhova,
Zrcalom bakra koji gori,
O Kraljice Kipra,
Iz Erebusa, tog položenog daha,
Daha što pruža se diljem cijelog svijeta:
Iz Erebusa, iz tog kužnog daha što ispod svijeta leži;
Iz te smeđe, lisno-smeđe bezbojnosti
Donesite nezamjetnu studen.
Elain, Tireis, Alcmena,
Umirite taj metal!

Nek im grive odlože strah, nek im se
Vodena tijela oblože vatrom.
Nek im mlječno-bijela tijela poprime agate.
Nek spoje kosti metala.
Selvaggia, Guiscarda, Mandetta,
Pospite po vodi pahulje snijega
Azurnoj pahuljnoj srebrnini vode,
Alcyon, Phaetona, Alcmena,
Blijeda od srebrnine, blijedi sjaj Latone,
Njima, pomoću zločuđa rose
Čuvajte ovu retortu.
Elain, Tireis, Alodetta
Umirite taj metal!

Šarenim metlama ona mete,
I ostavlja za sobom rite;
O, domaćice u zapadno veče,
Vrati se, jezero oprášiti!

Ispade ti Purpur zamršen,
Ispade konac jantaran;
I sad zaprzni čitav Istok
Dronjcima: sve sam smaragd!
I dalje metu pjegave metle,
A kecelji je lepršati,
Dok metle blijede blago među
Zvijezdēm – odoh zatim.

Emily Dickinson (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 31. oktobar 2016.

KINO SLOBODA

“Halo?”, javio se Saša.

“Halo, ovdje Adin, halo...”, pokušao sam nadglasati buku tramvaja koji je upravo prolazio kraj govornice.

“Adine, čovječe, ti si živ?! Živ si, jebo te, živ! Odakle zoveš?”

“Iz Zagreba.”

“Ama, jasno mi je da zoveš iz Zagreba. Kako si se izvukao? Mislio sam, čovječe, da si mrtav. Znam tačno gdje si bio, vidio sam na vijestima... Gdje se tačno nalaziš?”

“U govornici.”

“Pa nije, bolan, u Zagrebu jedna govornica! Gdje si sad?”

“Ne znam.”

“Pogledaj oko sebe, reci mi šta vidiš, neki natpis ili... ”

“Kino Sloboda.”

“Dobro. Slušaj me: odmah sjedaj na devetku i kreći u smjeru Ljubljance. Ja ću te čekati na Selskoj, to je predzadnja stanica.”

Sjedili smo u stanu kod Ružice, Sašine prijateljice, pokušavajući amortizirati prve dojmove. Saša je prije mjesec dana, uz pomoć filmskih trikova i crvenog križa, uspio nekako pobjeći iz opkoljenog Sarajeva. Za tih mjesec dana u Zagrebu, fizički se poprilično oporavio. Ja sam prije mjesec dana dobio granatu direktno u rov, ali nekim čudom nije me zakačio ni jedan geler. Zato mi je detonacija propuhala mozak u lobanji, koštanu srž u skeletu i dušu u ovih pedesetak kila na koje sam spao. Mjesec dana mi je trebalo dok sam se s uputnicom na kliniku Rebro dokoprcao do Zagreba. U glavi sam imao crnu rupu od detonacije i sedativa. Na Rebro me nisu htjeli primiti ni sa uputnicom. Na prijemnom odjeljenju, medicinska sestra mi je rekla: “Mi vas, Muslimane, kruhom, a vi nas, Hrvate, kamenom!” Uopće se nisam uzrujavao. Sve mi je bilo svejedno. Jedino što sam htio, bilo je da odem u pizdu materinu iz tog rata. Smrti se više nisam bojao. “Neka me pregazi tramvaj – u redu. Neka mi padne saksija na glavu – jeste apsurdno, ali i to je u redu. Ali da me neko kolje ili da me granata raznese, to ne. Ta zaboga, već je kraj dvadesetog stoljeća, u svijetu se umire od side, a kod nas od noža, kao u srednjem vijeku.”

Kontao sam šta mi je činiti. “Ovo Rebro je veliko, mora biti i neki doktor Musliman.” Išao sam od vrata do vrata i čitao imena liječnika. Prvi put u životu nisam tražio čovjeka, već muslimana. Brzo sam naišao na jedna vrata na kojima je ime doktorice bilo muslimansko. Pokucao sam i imao sreće – zatekao sam je u ordinaciji. “Vi ste ta i ta?”, rekao sam ime sa vrata. “Da, izvolite.” Ispričao sam joj svoju priču i doktorica se rasplakala. Onda je ona meni ispričala svoju. Godinama već radi na Rebru, inače porijeklom je iz Mostara. Pričala mi je o svojoj jedinjoj sestri, koja je u Mostaru i koja... Ali ja nisam bio sposoban za plakanje. Rekla mi je: “Napraviti ćemo sve potrebne pretrage, uključujući i CT, jedino ne znam kako ću te smjestiti u bolnicu.” “Nije potrebno. Imam gdje spavati.”

Nekoliko dana me je vodila za ruku po bolnici, od specijaliste do specijaliste. Na kraju mi je saopćila: “Tvoje zdravstveno stanje će se poboljšati. U budućnosti bi jedino mogao imati problema sa pamćenjem. Ne znam kako bih ti to rekla, ta detonacija ti je izbrisala određena mjesta u mozgu i više, vjerovatno, nećeš biti sposoban da učiš i pamtiš kao prije.”

“To je dobro. Ima puno stvari koje bih želio zaboraviti”, pokušao sam se našaliti. Ja inače s tim svojim spretnim formulacijama počesto znam ispasti dojmljivo glup.

Kasnije tog istog dana, na ulici sam nabasao na jednog znanca iz Sarajeva koji mi je rekao da je i Saša u Zagrebu i dao mi je broj na koji ga mogu dobiti. Odmah sam ga nazvao. Čim smo se našli i sredili prve dojmove, Saša je izvukao štos papira sa pjesmama koje je pisao u Sarajevu. Čitao sam jednu za drugom. Bile su o ubijanju i mržnji, ali bez traga zla i mržnje.

“Imaš li ti kakvih pjesama?”, upitao me je.

“Ja sam bio u rovu, a tamo mi nije bilo do poezije”, govorio sam izvlačeći iz zadnjeg džepa farmerki jednu jedinu pjesmu koju sam imao i koja mi se sama složila u glavi u autobusu, na jednoj od trasa po ratom raščerečenoj Bosni, na tzv. koridoru spasa ili bolje rečeno divokozjoj stazi spasa. Pružio sam mu na četvrtinu presložen papir.

Čim je pročitao, počeo je da skače po stanu, da me grli i čestita. Bio sam iznenađen njegovom reakcijom. Pohvale su mi prijale, iako sam bio svjestan da je Sale uvijek bio sklon pretjerivanju. Zgrabio je telefon, značajno me pogledao i počeo okretati broj. Kad mu se s druge strane neko odazvao, rekao je: “Tomaž, slušaj kako se pišu pjesme.” Smjesta je počeo čitati moju pjesmu u telefonsku slušalicu. Valjda mu je glas s druge strane rekao da je pročitao ponovo, pa je pročitao još jednom. Nakon toga, Saša je minutu-dvije šutio i slušao svog sugovornika. Onda mu je rekao: “Ok, poslat ću ti to sutra”, konačno se pozdravio i položio slušalicu. Još dok su razgovarali, pretpostavio sam da bi to mogao biti poznati pjesnik iz jedne od novonastalih balkanskih država.

“Rekao mi je da mu tu pjesmu fotokopiram i odmah pošaljem. Tomaž za par dana ide u Njemačku, na nekakve literarne susrete. Tu pjesmu hoće da prevede i tamo pročitati”, prepričavao mi je Saša.

Ispostavilo se da nisam samo ja bio taj koji je htio nestati bestraga. Htio je to i Saša. U Zagrebu nije bila baš najprijatnija i

najprijateljskija atmosfera. Prijetila je opasnost da nas na ulici uhvati policija, presvuče u uniforme i vrati u Bosnu u rat. Ali ni otići se više nije moglo tek tako. U to vrijeme hrvatska pogranična policija vraćala je s granice sve za rat sposobne muškarce koji nisu imali specijalnu dozvolu za izlazak, a zapadni svijet se već opametio i prestao primati bez vize ljude sa pasošima raspadajuće zemlje. Istok je, po običaju, kasnio za Zapadom. Mogli smo birati između Mađarske, Rumunije, Bugarske, Čehoslovačke, Poljske, da dalje ne nabrajam. Dogovorili smo se da idemo zajedno, ali Sale je insistirao na Krakovu, a ja na Pragu.

„Ama, kakav te Krakov spopao?!”

“Znaš li ti, čovječe, ko je sve tamo studirao?”, pa krenu nabrajati: te Tesla, te Andrić, te ovaj, te onaj...

“A znaš li ti kakvo pivo imaju u Pragu, i kakve žene?”

Morali smo se brzo odlučiti, u Zagrebu nam je doslovno počelo gorjeti pod nogama. Izabrali smo Prag. Više se ne sjećam zašto, ali putovali smo odvojeno: Saša je otputovao avionom, preko Beča, a ja vlakom, dva dana poslije, preko Budimpešte. Bio sam sâm u kupeu. Negdje kod mađarske granice, probudio me je kondukter i rekao: “Gospodine, probudite se. U kupeu pored vašeg su rumunski šverceri. Ako primijete da spavate, pokrast će vas.” Rekao sam: “Hvala na upozorenju, ali ja nemam ništa što bi mi mogli ukrasti.” Gledao sam u svoju torbicu. U njoj sam imao par čarapa, gaća i nekoliko knjiga pjesama koje sam budzašto kupio u Zagrebu – knjige srpskih i bosanskih izdavača su takoreći dijelili džabe, naročito one pisane ćirilicom. Jedino sam morao paziti na pasoš, što je bilo gotovo smiješno. Putovao sam sa pasošem države koja de facto više nije postojala, ali koja se još uvijek nije prestajala raspadati u krvi. Njeno raspadanje mi je ličilo na metastazu u kojoj patogene ćelije proždiru zdrave i nastavljaju se nekontrolirano razmnožavati, sve dok konačno i one same ne pocrkaju s umirućim organizmom. Fuj!

Vrata kupea otvorio je omaleni pijani Rumun. Nešto je promrljao, iz čega sam skužio da traži cigaretu. Sâm sam izvadio jednu iz kutije i pružio mu je, što inače ne činim. Nisam htio da mi on svojim prstima dira cigarete, osjećao sam prema njemu, onako pijanom i neurednom, gađenje. Otišao je. Desetak minuta kasnije, ponovo se pojavio tražeći još jednu cigaretu. Rekao sam: “Ne!” Tad je primijetio moju bocu s vodom, koja je stajala na stoliću ispod prozora. Sjeo je preko puta i čilo uzviknuo: “Votka!” Boca je bila od bezbojnog stakla i bez etikete. “Nije votka, kretenu, a nisam ti ni rekao da možeš sjesti.” Nije me razumio, ili se možda samo pravio. Svejedno. Ponovio je “Votka!” i posegnuo rukom za bocom. Skočio sam, ščepao ga za vrat i, izbacivši ga iz kupea, napucao ga nogom u guzicu.

Jest da sam imao svega pedesetak kila žive vage, ali u to vrijeme sam u sebi imao još i 250 kila ludila pride. A ni taj tip nije bio puno teži od mene, šaka jada. “Ako se vrati s pajdašima, dat ću im staklenu votku po glavi”, mumljao sam bijesno u sebi.

Tip se nije vratio. Umjesto njega, u kupe su uskoro ušli čehoslovački carinici. Pijane švercere iz susjednog kupea ostavili su na miru, ali zato su mene, sa problematičnim pasošem i sumnjivo malom prtljagom, izveli iz vlaka. Odveli su me u carinarnicu, odnijeli pasoš na kontrolu i ostavili me čekati u prljavom hodniku s prozorom na kojem su bile rešetke. Nisam se previše uzrujavao, najvažnije u tom trenutku mi je bilo da se na hodniku moglo pušiti i da sam imao dovoljno cigareta. Rekao sam im: “Otići će mi vlak.” A oni: “Doći će novi.” “Sva sreća, braća Slaveni, pa se razumijemo”, pričao sam sâm sa sobom pušeci i šetkajući se gore-dolje po hodniku. Konačno su me pozvali unutra na ispitivanje. Na pitanje: “Svrha putovanja?”, odgovorio sam lakonski: “Turizam!” Nakon dva-tri sata su me zaista pustili, a uto je došao i slijedeći vlak za Prag. Na rastanku me je jedan od carinika čak potapšao po ramenu i vrlo ljubazno pozdravio.

Oko pola pet ujutro, stigao sam na glavnu željezničku stanicu u Pragu. U Zagrebu mi je jedan tatin prijatelj platio voznu kartu za Prag u jednom smjeru i dao mi još 300 DM, da mi se nađe. U džepu sam, ko zna otkud, imao i tridesetak čehoslovačkih kruna u kovanicama. Od Saše, koji me je trebao dočekati na stanici, nije bilo ni traga. Kasnio je, po svom starom običaju. Nisam znao šta da radim, pa sam za siću kupio limenku piva. Bio je to Staropramen za 25 kruna. Saša se pojavio tek u devet. On je, inače, razmišljao vrlo brzo, uvijek brže od drugih ljudi, i umio je vidjeti po nekoliko poteza unaprijed, ali je zato sve tzv. normalne svakodnevne stvari obavljao sa velikim zakašnjenjem. I dozlabora šepRTLjavo. Njega je, po prethodnom telefonskom dogovoru, prije dva dana dočekala

moja prijateljica Jířina, lijepa i poduzetna Āehinja, koju sam u predratna vremena upoznao na Jadranu. Da nje nije bilo, ne znam šta bismo. Nikoga drugog u Pragu nismo poznavali. Smjestila nas je u bivši studentski dom koji je, nakon pada komunizma, zakupila i preuredila u hostel. Jířina nam je dala na tjedan besplatnu dvokrevetnu sobu s doručkom i besplatnim korištenjem telefona, da možemo preko novinskih oglasa tražiti sobu u najam.

Nakon četiri-pet dana, našli smo jeftinu sobu kod bivšeg gimnastičara, nekadašnjeg vrhunskog sportiste, a tadašnjeg fizikanera na građevini i alkoholičara. Gazdu smo od milja zvali Bohuš. Bio je dobrodušan, ali u pijanom stanju nepodnošljiv. Stan je bio depresivan, gazda očajan, a nas dvojica doslovno izbezumljeni od svojih ratnih i izbjegličkih užasa. Gazda za nas nije imao posteljinu, a mi nismo imali novca da je kupimo. Osim toga, u stanu je bila samo nekakva stara poluatomatska, bolje rečeno ruč na, vešmašina koju smo Saša i ja odmah prozvali “perestrojka”. Takvo čudo od tehnike dotada nismo vidjeli. Mogla je, eventualno, dobro poslužiti još samo kao eksponat u nekom tehničkom muzeju. Jednom sam u njoj pokušao oprati ono malo bijelog veša što sam imao: požderala mi je dvije potkošulje. Bio sam načisto popizdio i otada je više nisam ni probao koristiti. Problem nam je opet riješila Jířina, odnosno njen muž. Njen muž je bio doktor u ogromnoj prigradskoj bolnici, nedaleko od našeg kvarta. Predložio nam je: “Najjednostavnije će biti da po poste ljine dolazite kod mene u bolnicu. Budući da često imam noćne službe, redovno dobijam čiste posteljine. Dat ću vam svakom po komplet, svaki tjedandva ćete mi vraćati prljave i dolaziti po čiste. Ne morate ništa kupovati, niti se zafrkavati sa pranjem i peglanjem.” Tako je i bilo. Tu godinu što smo stanovali kod Bohuša spavali smo u posteljinama na kojima je indigomodrom bojom bilo otisnuto ime bolnice, pečat i broj posteljine. Te godine sam pisma izbjeglim prijateljima po bijelome svijetu započinjao riječima: “Ova sedmica mi započinje sa brojem 7 (Kukoč)...” Ili: “Ove sedmice se budim sa brojem 5 (Sretenović)...”

Upisali smo se na vrhunski i stravično skupi akademski tečaj češkog jezika, koji su pohađali pretežno strani postgradualni studenti. Naravno, primili su nas besplatno, kao osobe sa ratnog područja. Već nakon par sedmica sam morao napustiti kurs da bih se mogao zaposliti. Posao sam našao u radionici kožne galanterije. Svaki dan sam stajao po osam sati uz kožarski stroj, birajući kože određene kvalitete i debljine, te od njih krojio i izrezivao dijelove za tašne, ruksake, novčanike i slične pizdarije. Budući da je koža skupa, strogo se vodilo računa da bude što manje otpadaka. Svaka greška se odbijala od plaće koja je bila za trećinu manja od mjesečne školarine za tečaj jezika koji sam zbog tog posla morao napustiti. To je bilo za “bogu plakati”: onakva škola! Saša je imao minimalnu rezervu novca, a povremeno bi ga se sjetio poneki prijatelj i poslao mu koju marku. Meni nije imao ko. Putovao sam tako svaki dan s jednog na drugi kraj Praga, od stana do radionice i nazad. Sat do posla, osam i po sati na poslu. I opet natrag. U sredstvima gradskog prevoza učio sam napamet češke riječi iz džepnog rječnika. Kod kuće sam se pokušavao odmoriti, ali izležavanje u depresijama nije baš najbolji odmor. Ponekad sam pokušavao sastaviti pjesmu. Saša je za to vrijeme nastavio pohađati tečaj, zatvarao se u stanu, štrebao i ludio za djevojkom koja mu je ostala u opkoljenom Sarajevu. I naravno, pisao je pjesme. Kako smo tek bili došli u Prag, nismo još znali da smo se obreli u gradu sa najvećom specijaliziranom slavenskom bibliotekom na svijetu. Nismo imali šta čitati – pa smo pisali. Jednog dana Sale mi je izložio jedan od svojih mnogobrojnih genijalnih planova: “Budući da nemamo šta čitati, jedan dan ja moram napisati pjesmu, da ti imaš šta čitati, a drugi dan ti moraš napisati pjesmu, da ja imam šta čitati.”

Da skratim: izjedali su nas stravična besparica i čamotinja, a bili smo mladi i željni svega. Sale je neprekidno nešto predlagao. Na primjer: kako da se dva momka što bolje provedu za što manje para. “Našao sam latinoamerički noćni klub. Upad je 15 kruna, pivo 10. Odemo posljednjim metroom u grad, u klubu smo u ponoć. Platimo ulaz. Svakih sat vremena popijemo po jedno pivo, plus po kutija cigareta što ispušimo – i tako do pet ujutro, do prvog metroa, neće nas izaći ni po sto kruna!” “Ali otkud nam po sto kruna?”, pitao sam. Ili kad sam se jednog dana izgnjavljen vratio sa posla, dočeka me je na vratima: “Imam plan! Sad ćemo nas dvojica lijepo napisati pismo Tomažu. Kad sam ga zvao iz Zagreba, sâm se ponudio da mi pošalje nešto para, za prvu pomoć u izbjeglištvu. On mi je prijatelj. Uostalom, zna nas obojicu, sjećaš se samo koliko mu se sviđela tvoja pjesma. Zna u kakvoj smo situaciji, bla, bla... bit će dovoljno da mu samo između redova naznačimo, bla, bla...”

“Sale, nemoj to raditi.”

“A što da ne? On je slavan i bogat. Prijatelj mi je.”

“Novac nećeš dobiti, a izgubit ćeš prijatelja.”

“Kako ti to možeš znati, kad ga ne poznaješ?”

“Pa čitao sam ga. Znam taj tip ljudi.”

“De, Adine, nemoj me, bogati, zajebavati. Nisi baba gatara.”

Saleta sam znao godinama. Uvijek je htio da se sa mnom posavjetuje, ali nikad nije poslušao moj savjet. Osim jednom – da odemo iz Zagreba u Prag, a ne u Krakov. Ja nisam imao volje za te uzaludne rasprave s njim i završio sam riječima: “Piši mu što god hoćeš, samo mene ni slučajno nemoj spominjati.” Kad sam se nakon nekoliko dana vratio s posla, u stanu sam zatekao potpuno očajnog Sašu. Pušio je i nervozno hodao, gotovo plačući.

“Šta se dogodilo?”, upitao sam ga užasnut, strepeći od loših vijesti iz Bosne.

“Ništa”, rekao je.

“Nemoj me levatiti, šta je bilo?”

Još malo se nećkao i onda mi je pružio razglednicu iz Ljubljane koju je tog dana primio. Bila je od Tomaža.

“Ama, jebo te to, ja sam se uplašio da se stvarno nešto dogodilo.”

“Pročitaj šta mi je napisao!”

“Šta imam čitati, čovječe, šta si očekivao?”

Tomaž mu je pisao u stilu kako ga razumije, kako i on sam zadnjih mjeseci ima problema... sve same trice i kućine. Jedino što je od sadržaja na poleđini razglednice bilo napisano jasno i bez uvijanja, bilo je, da treba započeti raditi na novoj zbirci pjesama, za koju je dobio nekakvu stipendiju, ali da se ne može odlučiti gdje da je ide pisati: u Barcelonu ili u Prag... pa, kao, pita Sašu, šta ima u Pragu...

“Sale, to me ne zanima. Nemoj mi se jadati. Bježi mi s očiju, da te ne gledam takvog. Ja ne mogu sebi dozvoliti luksuz da se sjebam zbog takvih stvari.”

Naredna dva-tri dana Sale je zbog toga bio bolestan, a ja sam ga nemilosrdno ignorirao. Četvrti ili peti dan, kad sam se vratio kući s posla, dočeka me je na vratima sa širokim osmijehom i maltene plehmuzikom.

“Ooo, dragi Adine, pa gdje si ti? Ja sam nam pripremio malo sijelo, a tebe nigdje, da nisi našao kakvu u toj svojoj kožari?”

S pika sam znao da je napisao dobru pjesmu, samo još nisam znao o čemu i koliko je dobra. Dopratio me je do kuhinje. Na stolu je stajao serviran tanjurić, na njemu dva, na kriške izrezana paradajza, ona skupa i lijepa, bez okusa, žilavi poput gume. Na tanjuriću je ležao i komadić balkanskog sira, lijepo izaranžiran na šnitice. Pored je stajala pljoskica od 3 deca nekakve jeftine moravske šljivovice.

Sjeo sam i rekao: “Hajde, pokaži mi šta imaš.”

Slabo pamtim i vlastite stihove, ali ta pjesma, sastavljena od nekoliko praških slika i situacija kroz koje smo zajedno prolazili, odmah mi se urezala u pamćenje. Od prvog stiha obraćao se svom prijatelju koji se dvoumio da li da ode pisati svoju novu zbirku pjesama u

Prag ili u Barcelonu: “U Pragu možeš vidjeti ekskurziju slijepaca kako bijelim ticalima premjeravaju elokvenciju turističkog vodiča: gotičke portale, baroknu svedenost volumena...” U Pragu se takođe može vidjeti kako: “U latinoameričkom noćnom klubu, kraj pijanih Kečua poleglih po stolovima, oko pola četiri, tonu u beznađe praške djevojke kao bosanski gradići na radijskim vijestima...” Ukratko, čovjek u tom Pragu može vidjeti svašta, samo ako to stvarno želi – pa makar bio i slijep. Na kraju pjesme mu Saša ipak savjetuje da ostane kod kuće.

“Šta misliš, da mu pošaljem tu pjesmu?”

“Pošalji – i neće ti se više nikada javiti”, odgovorio sam.

Pjesma je poslana, odgovor nikad nije stigao. Uostalom, ubrzo nakon toga promijenili smo i adresu. Odselili smo se od našeg Bohuša. Otišli smo iz stana koji nije bio bolnica, ali je bio ludnica. Odselili smo se iz danâ u kojima smo noću bježali u snove, ušuškani u posteljine i jastučnice s otisnutim indigomodrim imenom bolnice i brojem.

Promijenili smo stan i kupili nove posteljine.

Adin Ljuca, 28. oktobar 2016.

MEĐUGRADSKI II

Mada mi majka mrtva bijaše već dva ljeta,
Da plinom grije joj papučice tata je nastavljao,
Termofore je stavljao na njenoj strani kreveta,
I njenu kartu za javni prevoz još obnavljao.

Nisi mu mogao tek tako svratiti. Nazovi prije.
Odgodi te sat jedan da bude sklonjena svaka
Stvar njena, a on izgleda sâm, ko da, još uvijek
Bolno svjež, njegova ljubav bje zločin takav.

Moju pustoš sumnje ne moga riskirat, mada
Bješe siguran: uskoro škrip njenog ključa čuće
U bravi zarđaloj, i kraj patnji je tada.
Znao je: da čaj donese, ona tek skoknu iz kuće.

Život okonča smrću, i to sve je, po meni.
Niste oboje izašli u dućan; unatoč tome
U novom crnom kožnom adresaru je mome
Vaše ime, a ja i dalje zovem broj isključeni.

Tony Harrison (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 24. oktobar 2016.

JEDNO TIJELO

Ležeći odvojeno sada, svako u zasebnom krevetu,
On s knjigom, držeći svjetlo upaljeno do kasno,
Ona kao djevojka što sanja o djetinjstvu,
Svi muškarci drugdje - to je kao da čekaju
Neki novi događaj: knjiga koju on drži nečitano,
Njen pogled uperen na sjenke gore.

Izbačeni kao naplavine iz ranije strasti,
Kako hladni leže. Jedva da se ikad dodiruju,
Ili ako to čine, to je kao ispovijed
Da imaju malo osjećanja - ili previše.
Čednost ih gleda u oči, cilj
Za koji su cijeli njihovi životi bili priprema.

Čudno razdvojeni, no čudno združeni,
Tišina među njima poput konca da ih drži
A ne privlači. A i samo vrijeme je pero
Koje ih nježno dira. Znaju li da su stari,
To dvoje koji su moj otac i majka
Čiji se plam, iz kojeg ja nastah, sad ohladio?

Elizabeth Jennings (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 21. oktobar 2016.

TIŠINA SVIJETA

Mogu zamisliti tišinu kada svijet
utihne – pjesme više neće letjeti s jezika,
neće više biti krika gavrana dok razvlači
utrobu bodljikavog praseta, neće biti više priča
Navajoā, ili crnog čovjeka iz Louisiane, ili starine
iz Vermonata,
neće više biti disanja u uho posljednjeg ljubavnika,
neće biti više anđeoskih bića da se poljube
u klaustrofobiji puti,
neće više biti čelā da s otvorenih vrata sjaje
na ledne zimske noći, neće više biti
radoznale lasice što ostavlja svoj crni prsten
smrznut u zraku, neće više biti
zuba što grize kroz dĕsni kosti u
katedralu usta.

Neće biti više onog pljas kad nakon koncerta
pjevač ispljune u lavabo vodu za ispiranje usta,
neće više biti "Dosta tog kmećanja!"

iz usta bezveznog direktora lijenom učeniku
kad ljutita majka dovuče dječaka u
učionicu za bolno uho.
Neće biti više mlade žene u profilu s velikim šeširom
u popodnevnom svjetlu koja kaže: "Pa šta, dragi?
Ja te ne mrzim. Ja te volim. Pa šta?"
Neće biti više flautiste koji klipše kroz snijeg
na 125. ulici posljednjeg nedjeljnog jutra njegove jeopardy.
Neće biti više muža koji kaže: "Snek bar je na drugoj strani".
Neće biti više žene koja odgovara: "Nećeš valjda opet jesti?"
Neće biti više muža koji odgovara: "Neću jesti, samo
sam ti rekao gdje je snek bar".
Neće biti više žene koja odgovara: "Za ime boga! Znam gdje je".
Neće biti više cezure ili će sve biti jedna beskrajna cezura,
Neće biti više ženske rime poput "lattice" i "thereat is",
Neće biti više parallelismus membrorum da puše u uho,
Neće biti više Nerudinog sve dubljeg i dubljeg glasa što zbori:
"Federico, te acuerdas, debajo de la tierra . . ."

S one strane doline zvuk sjekire
stiže poslije njenog udara
i ono "zbogom" se sporo, malo pomalo,
odvaja od glasnih žica svega.

Galway Kinnell (preveo Omer Hadžiselimović), 17. oktobar 2016.

SJEĆAM SE MORA KAD MI JE BILO ŠEST

Sjećam se mora kad mi je bilo šest
i kad sam jurio pijeskom ovlaženim
koji bješe išaran školjkama i dišnim otvorima
ostriga skrivenih duboko u crnom mulju –

Sjećam se sunca, zraka što se na ribu čuje, trulih molova
što zalaze daleko u tirkizne vode,
i žena u bijelom koje su prosipale vedri smijeh
ispod njihovih suncobrana...

Gdje je to bilo, ta plaža čiji sam vrući pijesak lopaticom
trpao dan za danom u svoju limenu crvenu kanticu?
Sad je samo u snovima slutim, nestvarnu,
Na kraju nutarnje staze kojom odavno ne putujem.

Frederick Morgan (preveli Omer Hadžiselimović i Marko Vešović), 14. oktobar 2016.

TVOROVI

Pokvarenosti rata i mira, javni i masovni
zločini koji čine rat, pohlepa i laži mira
I osveta pobjednika: kako se izdaleka
Oni smekšavaju u romansu—plave planine i rascvjetane
močvare u dugom krajoliku istorije—Kaligula
Postaje zabavan klaun, a Džingis
Samo jedan genije, veliki autor tragedija. Predvodnici
pokolja našeg doba—Staljin je umro jučer—
Osmatraju kako brzo će krv izbljedjeti, a grozni užasi
Postati riječi u knjizi.

Mi ovdje imamo male životinje,
sporohodeće rođake hermelina i lasice,
Tvorove s prugama, kadre da ispljunu ispod repa
Smrad toliko gadan i zagušljiv da im se ni vuk ni divlja
mačka ne usuđuju približiti; samopouzdanu idu,
Oboružani samo ovim bojnim otrovom.
Ali kad ih očutiš izdaleka—jeste li zapazili?—miris taj
neočekivano je prijatan.
On je poput daha paprati i vlažne zemlje
Duboko u šumskoj udolini uveče,
Hladna voda tiho klizi kamenjem obraslim mahovinom,
brze pastrmke šaraju zdenac.—Daljina pročišćuje

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 10. oktobar 2016.

BRAK

Kad je moja majka saznala da zaludno se liječi,
Rekla je ocu, trudeći se da ne bi prasnula vijest:
Steve, moraš se oženiti opet. Ko će ti reći,
Kad odem, mjesto cipela, da hlače oblačiš prije?“

Otac otvori usta, ali mogao nije odbiti.
Mjesto tog, pogleda je; ustrijeljeni netom
Čovjek što gleda ruku il nogu koju će izgubiti
I ne ugasi je, mada pržen bio je cigaretom.

Kasnije, na trijemu, oživješe skupa u tmici,
Kako čvrst dom mora da su čutjeli, zdravo, posvema
Prisno noću osvijetljeno lišće, sjenke mu što po ulici
Šaraju. Dom je još tu. Brestova i ljudi, nema.

To bi sad, i nikad to ne bi sad. Ko svako iskustvo, zapravo,
Punog bivanja ovdje, ali se u stvari ne biva.
Njima budućnost što je gledam bila je nezamisliva,
Uprkos svoj mu filozofiji i svom joj razumu zdravom.

Anne Stevenson (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 7. oktobar 2016.

VJETAR

Ova kuća već svu noć daleko je na moru,
Kroz pomrčinu krši se drveće, brda tutnje,
Vjetrovi gnječe polja pod prozorom teturaju
Crni raskoračeni i zasljepljujuće mokri

Dok dan se javi; pod narandžastim nebom, tada,
Brda imahu nova mjesta i vjetar ko sječivo
Vitlaše svjetlost, blistavo crnu i od smaragda,
Napinjući se kao ludog nekog oka sočivo.

U podne popih se uz stranu kuće sve do vrata
Ugljarnika. Kad digoh pogled – kroz udaranje ono
Vjetreno što ugibaše očne jabučice mi, šator
Brda zabubnja i sigurnosni nape konop,

Podrhtavaju polja, obzor je naceren sved i
Spreman da prasne uz lepet iščeznuća;
Vjetar ustranu hitnu svraku a galeb crnoledi
Lagano povi se poput željezne šipke. Kuća

Kao neki fini zeleni pehar zazvoni notom
Što će ju svaki tren zdrobiti. U naslonjače tonemo
Ispred velike vatre, hvatamo se za srca potom
Nesposobni da knjizi, misli se okrenemo,

Ili jedno drugome. Gledamo plamove riđe
I ćutimo da korijeni kuće miču se, ali niko
Ne ustaje, videći prozor što drhti da uniđe,
Slušajući kamenje što plače pod vidikom.

Ted Hughes (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 3. oktobar 2016.

GRADSKI PSALAM

Ubijstva se nastavljaju, svakog trenu
bol i nesreća produljuju se
u genetičkom lancu, nepravda se čini svjesno,
a zrak nosi prašinu uvenulih nada,
ipak dišući te dimove,
hodajući pločnikom punim gužve,
među obogaljenim životima, kompresorima
što bjesne, na parkiralištu što bolno zasljepljuje
na majskom suncu, vidjela sam
ne iza, nego unutar, unutar
potmulog bola, oduvane hrabrosti, odvratnih
betonskih fasada, drugi bol, sjanje
nalik rosi, stanište milosrđa,
čula ne iza već unutar buke,
brujanje koje se razvilo u miran smiješak.
Ništa se nije izmijenilo, samo se sve pokazalo drukčije;
ne da užasa nema, ne da se ubijstva nisu
nastavila, ne da sam mislila da neće više biti očaja,
već kao da je prozračno sve otkrivalo
drugost koja bješe blagoslovena, koja bješe blaženstvo.
Vidjeh Raj u uličnoj prašini.

1964.

Denise Levertov (prevelo Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 30. septembar 2016.

MAČIJA ŠAPA

Prvi curak
vode niz
suhi jarak pruža se
poput mačije
šape, neznatno
podvijene sprijeda,
bez ambicije
da vlažnost
predskaže. Kasnije će možda
utonuti, al zasad
odlaže.

Kay Ryan (preveo Omer Hadžiselimović), 26. septembar 2016.

ALI MAMA

- Ali mama, slonu je tako teško...

Šestogodišnja djevojčica, kroz suze, sram i strah, stišće ručice i stenje gledajući - po prvi put u životu, po prvi put u cirkusu – slona, kojeg su natjerali da sa sve četiri stoji na blistavoj srebrenoj kugli u cirkusu, koji piška od strašnog napora, od straha od krotitelja i straha od ljudi, pokušavajući da svoje golemo tijelo održi na jednoj nozi na sjajnoj klizavoj kugli od nekoliko kilograma.

Mama se na njenu rečenicu prvo nasmije, ali kad okrene glavu i ugleda lice svoje djevojčice, potpuno iskrivljeno od užasa i tuge, pomiluje je po glavi, onda je zagrlj i kaže:

- Ali, sine - sine, tako se tepa djevojčicama u ovom dijelu svijeta - magare moje - magare, tako se tepa djevojčicama u ovom dijelu svijeta – pa slon je izdresiran! Na to je navikao, on to stalno radi...

- Nije! Nije! Ne bi on piškio da mu je to tako lako..!

Djevojčica sad već više, nije u stanju da preuzme kontrolu nad svojim užasom. Skače sa svoga mjesta i hoće da siđe u cirkusku arenu.

Da im kaže.

Da više na njih.

Da povede slona sa sobom.

Da ga smjesti kod sebe u krevetić.

Da ga spasi.

Da mu obriše suze i obuče gaćice.

Da nekoga kazni.

Da mu čita knjige pred spavanje.

Da svašta...

Majka je rumena od stida: kakvo ovo dijete ima, Bože moj, otkako se rodila nekakva je sva mimo drugih. Nit jede kao druga djeca, nit spava kao druga djeca, nit joj srce kuca kao kod druge djece: njeno kuca mahnjito, na preskok, kao da hoće da iskoči iz krhkog kaveza njenog šestogodišnjeg tijela.

Uhvati je za haljinicu, povuče nazad i pritisne na sjedište kao da hoće da je zalijepi za njega:

- Šuti, budalo jedna - budalo se tepa djevojčicama u ovom dijelu svijeta, tako kaže razumna i postićena majka - ovo je samo cirkus!

- Ne, ne! Neću ovo! Hoću kući! Hoću kućiiii!

Djevojčica se otima, odlijepi se od sjedišta i posrće niz stepenice. Majka se za njom diže, već sasvim rumena od stida: šta će reći ljudi. Uvijek je bilo važnije to šta će reći ljudi nego ono što njena djeca misle.

Nena, majčina majka, držala je uzde njenog života čak i onda kada se pretvorila u smežuranu jabuku na postelji; Postelja je bivala sve veća i veća kako je ona bivala sve manja i manja, dok na kraju nije od nje ostala samo jabukina koža koju je vjetar raznio s proljetnim beharom.

Zato i majka sad hoće da drži uzde života svoje male šestogodišnje curice, ne zna da može i drugačije, nejasno joj je da dijete može biti i takvo, a ne poslušno i šutljivo kao ona, cijeloga svog, tuđeg, života.

Njih dvije izlaze ispod zagušljive cirkuske šatre koja smrdi po konjskoj mokraći; obje su zajapurene i uplakane, svaka iz svojih razloga, zauvijek, baš u trenu kad purpurna zavjesa pada i sakriva cirkusku arenu, slona, blistavu srebrnu kuglu i sve ostalo što djevojčicu tako duboko uznemirava.

Djevojčica zna da je sve što je u cirkusu upravo vidjela tako očigledna laž! Laž je da je sve sjajno! veselo! bajkovito! Zar je moguće da jedina ona vidi kako je cirkus jedna nevjerovatna laž u kojoj muče slonove i male djevojčice?

Pa hoće li to vidjeti barem Bog – mama kaže da On sve vidi?

*

Aplauz ispod šatre ječi, a djevojčica i dalje vrišti dok je majka, krvnički joj stisnuvši ruku, odvlači prema tramvajskoj stanici – da već jednom prestane ta bruka.

Pomenuti aplauz ovdje je, naravno - zbog dramskog efekta - jači što je jači krik naše djevojčice.

Što znači da se sad ovog trenu prolama kroz cijeli svemir.

Tako treba da se napiše, tako se samo napisalo, jer dramatičnost scene odvija se sama po sebi a ne po volji pisca, koji je u stvarima dječijeg i tuđeg srca čista neznanica.

I to bi bilo to.

Što bi negdje u svijetu bila cijela dobra priča.

Kod Čehova, prije svih, naravno. Ali kako se takmičiti s Čehovom, pobogu!

Od ovoga bi neki dobar američki filmadžija, kao Huston, napravio tužno-veseli film, nešto kao Annie, na čijem kraju bi neki bogati čiko otkupio slona zajedno sa cirkusom i smjestio ga u vrt iza kuće male djevojčice, da je uvjeri kako su i odrasli, a posebno bogati ljudi, osjećajni.

Haha. Djevojčica nema vrt. Ona živi u malom tijesnom stanu na kraju grada, u stanu kao šibica, koji ima kuhinju kao još manju šibicu, a kupatilo kao ugao te šibice, u soliteru koji je za Titovu radničku klasu projektovao arhitekt koji živi u lijepoj velikoj kapitalističkoj vili u centru grada i malu vilu na Jahorini - u tu se radničku klasu zaklinju oni koji svoju djecu ne dovode u male prigradske cirkuse. Njihova djeca gledaju velike svjetske cirkuse, slonove koji lepršaju po žici kao u crtanim filmovima i ne piškaju dok se silno trude da obave svoj mučni cirkuski posao kako bi dobili komadić šećera za nagradu.

Od ovoga bi neki talijanski reditelj napravio neorealistički film dvadesetog stoljeća. Tu bi odvratni vlasnik cirkusa pokušao da siluje i slona i djevojčicu, dok bi majku strpali u ludnicu, a sve bi se odigravalo uz žestoku ludačku muziku, gdje harmonika vrišti zajedno sa djevojčicom, a proljetne mace vitlaju zrakom kao u Amarkordu. Ne - to previše liči na život. Radnička naselja na kraju grada prljava su i istinita kao i ti filmovi.

Od ovoga bi neki češki reditelj napravio nježnu i beskrajno tužnu priču o vremenu komunizma, kad male djevojčice sanjaju o cirkusu u kojem slonovi ne piške od napora nego balonasto-vazdušasto lete ponad presjajnih srebrenih kugli i trube svojim pozlaćenim surlama sretni što su u cirkusu, a Veliki Drug, naš Maršal, dolazi da im mahne dok oni euforično mašu crvenim papirnatim zastavicama s petokrakom... Mama bi bila lijepa, ne bi je bilo sramota ničega, pa ni njene curice, bila bi ruku njegovanih, bez marame koja prekriva njenu lijepu kosu dok radi u fabrici tekstilne konfekcije. Tata bi je vodio u cirkus. Svaki dan.

Od ovoga svega djevojčici se plakalo, povraćalo i umiralo.

Tako je, u stvari, i počeo takozvani pravi život: plakanjem, povraćanjem i umiranjem. I snovima, koji pomažu da se preživi, kao: jednom će biti nekako drugačije.

I, naravno, sve je to djevojčica preživjela. Pa odrasla. Pa prišla svemu i od svega se odmakla. I najzad - stala na sjajnu cirkusku kuglu.

Ali, naučila je da se smije: smijala se, smijala, cijeli svoj život. Pronosila je svoj zarazni smijeh, koji je slabije zbunjivao, a jače dovodio do bijesa.

Djevojčica je igrala na kugli i smijala se, publika je pljeskala i divila se; djevojčica bi piškala od napora i straha od krotitelja i ljudi, od osjećanja da je ona samo slon na krhkoj kristalnoj kugli; njezine oči tražile su u publici izbezumljene oči neke djevojčice koja bi došla da je odbrani, da je odvede i spasi je. Da kazni nekoga. Da je otme. Zauvijek.

Druga djevojčica se pojavila. Prišla joj je jednog dana, u cirkusu, i uvukla svoju sićušnu toplu ruku u njenu. I odvela je. U san o životu.

Što da ne?

Zašto savremene priče u Bosni ne bi imale sretan kraj?

Ferida Duraković, 23. septembar 2016.

PLAM I LED

Neki će: svetu kraj je plam,
A neki - led.
Koliko kušah žudnju nam,
Slažem se s onim što vele: plam.
No ako propadne dvared,
Dovoljno, mislim, mržnju znam
Da kažem: za smak je dobar led
I, uzgred,
Dovoljan sâm.

Robert Frost (preveli Marko Vešović i Omer Hadžišelimović), 19. septembar 2016.

U ZIMSKIM ŠUMAMA KRAJ VOLHOVA

Kupole tenkova su mrzle,
mitraljezi su prestali pucati,
eksploziv je samo šištao

puška se morala nositi ispod šinjela

ali vaške, vaške su grizle kao i prije –

mislio sam na ljubav, da ne bih mislio na smrt,
a na smrt sam mislio, da ne bih mislio na ljubav –

dobio sam pismo napisano u Briselu
i u junu

Ivan Wernisch (preveo Adin Ljuca), 16. septembar 2016.

VAN

Mi svi trulimo u ništavilo, u
ponor... zauvijek.
Besmisao življenog života.
Svršeno je.

Sjećanje traje tek samo malo,
potom nestaje...
sve stvoreno je uništeno.
Čekamo da naša savršena tijela
umru u mucu i patnji.

Koliko će dugo vijenac ležati na našem grobu?
Samo jednom.

Ostavi konop oko nadgrobnikā
da se mrtvi mogu uspeti van.

Gloria Mindock (preveo Omer Hadžišelimović), 12. septembar 2016.

TITO GOVORI SVOJIM NARODIMA

Danas se više ne zna da li ekvator i meridijani
guše globus ili ga drže da se ne raspadne.
Ali jednom bilo je drugačije: što su više
istok i zapad stezali obruč, čvršće smo stajali
jedni uz druge, kao duge na buretu. Bilo je to
davno ali tad smo bili bliže slobodi no sad.

Ma koliko da upirete pogled u daljinu ne vidite dalje

od svijetle prošlosti. Umjesto pijavica liječe vas
krvopije i sad, razrogačenih očiju, sljepačkog pogleda,
ne znate ni kuda bi, ni kako. A ja vam opet kažem:
svako i ponaosob mora da sruši svoj most da bi
preko njega prešao.

Adin Ljuca, 9. septembar 2016.

VJETAR VJENČANJA

Vjetar je puhao sav dan mog vjenčanja,
I moja noć vjenčana bješe noć jakog vjetra;
Štala vratima nije prestajala da lupa,
Pa je on morao ići da ih zatvori, ostaviv mene
Da slušam kišu, na svjetlu svijeeće glupa,
I gledam svoje lice u svijećnjaku uvrnutom,
No ne videći ništa. I reče, kad se vrati,
Da su konji nemirni, i ja bjeh tužna što ljudima
Ili životinjama će te noći nedostajati
Sreća koju ja imam.

Sad kad je dan,

Sve je pod suncem zamršeno puhanjem vjetra.
On je otišao da pogleda poplavu, a ja
Nosim napuklu kantu do kokošaka,
Spuštam je i zurim. Sve je vjetar
Što juri kroz oblake i šumu, mlati mojom
Keceljom i obješenim rubljem sa užeta.
Može li se ovo podnijeti, ova vjetrom stvorena
Radost koju moje kretnje prizivlju, poput niti
Što nosi perle? Hoće li mi dati da spavam
Sad kad sa mnom postelju dijeli taj osvit vječiti?
Može li čak i smrt da isuši
Ova nova razdragana jezera, da zaključa
Naše klečanje poput stoke kraj sve-darežljivih voda?

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 5. septembar 2016.

MEĆAVA

Nebeskim trubama svim najavljen snijeg
Dolazi i, nošen preko polja, ko da
Nigdje ne slijeće: zrak pobijeljeli

Skriva brda, šumu, rijeku i nebo,
Prekriva seosku kuću s kraja vrta.
Sanke i putnik su stali, poštar kasni,
Nedostupni svi su drugovi, obitelj
Oko ognjišta se sjajnog okupila
U goropadnoj samoći mećave.

Dodži i pogledaj to zdanje sjeverca.
Žestok majstor izvi iz kamenoloma –
Nevidljiv je, svagda cigle pun – bedeme
Bijele: isturen krov im na svakome,
Vjetru okrenutom, kocu, stablu, dveri.
On je hiljadoruk, žuran, divlji rad mu,
Tako mašte pun, grub, broj i proporciju
Ne mari. S porugom, vješa na štenaru
I na kokošinjac paroske* vijence;
Skrit trn kiti oblik labuđi; od zida
Do zida seljakov put puni, uprkos
Njegovu uzdahu, i šiljati tornjić
S kapije nadvisi djelo. A kad sati
Njemu odbrojani budu i sav svijet
Njegov je, nestaje, ko da ga i ne bi,
I ostavlja, sunce kad grane, Umjetnost
Zaprepašujuću kojom podražava
U sporom građenju, kam po kam, što traje
Cio vijek – vjetra ludoga rad noćni,
Svu arhitekturu snijega radosnu.

1835.

* Paros – otok u Egejskom moru, gdje se nekad vadio čuveni bijeli mramor.

Ralph Waldo Emerson (preveli Omer Hadžiselimović i Marko Vešović), 2. septembar 2016.

MARINA

Quis hic locus, quae regio, quae mundi plaga?

Koja mora koje obale koje sive stijene i koja ostrva
Koja voda liže provu
I miris borovine i šumski drozd što pjeva kroz maglu
Koje se slike vraćaju
O kćeri moja.

Oni što oštre zub pseta što znači

Smrt

Oni što blistaju slavom kolibrija što znači

Smrt

Oni što sjede u svinjcu zadovoljstva što znači

Smrt

Oni što trpe ushit životinja što znači

Smrt

Postali su netjelesni, nekim vjetrom smanjeni,

Dahom bora i šumske pjesme maglom

Milošću ovom rastvoreni u mjestu

Koje je ovo lice, manje jasno i jasnije,

Puls u ruci, manje snažan i snažniji –

Dat ili pozajmljen, dalji od zvijezda i bliži od oka

Šapati i slab smijeh u lišću i stopala užurbana

Ispod sna, gdje je svih voda sastanak.

Kosnik ispucan od leda, i boja od žege ispucana.

Načinih ovo, pa se zaboravilo,

I sjećam se toga.

Snast slaba, a platno gnjilo

Između jednog juna i septembra drugoga.

Načinih to ne znajući, napol svjesno, neznano, moje vlastito.

Kobilica popušta, šavove treba šuperiti.

Ovaj oblik, ovo lice, ovaj život

Življen da živi u svijetu vremena onkraj mene; daj da se

Odreknem svog života za taj život, svog govora za taj neizgovoreni,

Probuđeni, usne rastavljene, nadu, nove brodove.

Koja mora koje obale koja granitna ostrva ka mojim drvenim rebrima

I šumski drozd što zove kroz maglu

O kćeri moja.

Thomas Stearns Eliot (preveo Marko Vešović), 29. august 2016.

LOSOS

Moćna je priroda kad je obdarila lososa

da milion godina pamti put i vraća se

da umre u prvoj vodi, na rodnom dnu.

Kad osjeti da je čas – čas je: ostavlja sve

i kreće iz dalekih okeana ko igla busole

u zamišljenom pravcu. S jeseni već

penje se uz Ångermanälven, šamara repom

opalo brezovo lišće po plićacima ko divlji

ždrijebac muhe.

Slijepa je svevideća ruka što je u našem
dobu podigla hidrocentralu pa losos koji
i dalje stiže tačno ko preporučena pošta udari,
kamikaza, u branu. Pod uljem mjesečine
obija gluve dveri sve do prvih snjegova,
na kraju popuste nervi i tu pod zidinom
se izmijesti. Voda potom okupa i pomete
mrtva tijela, ništa se nije desilo. Zaboravna
je priroda kad božijoj ribi iz Ångermanälven
nije oduzela sjećanje na zavičaj te jednako
udara u beton i kidiše u nepoznato.

Milorad Pejić, 26. august 2016.

TATICA

Nisi dovoljan, nisi više
Dovoljan, crna cipelo
U kojoj sam kao stopalo živjela
Trideset godina, uboga i bijela,
Jedva se usuđujući da dišem ili kišem.

Tatice, morah te ubiti. Umro si
Prije no što imah vremena –
Mramorno težak, torba puna Boga,
Sablasni kip sa starim nožnim palcem
Veliki kao iz Friska foka

I s glavom u ćudljivom Atlantiku
Gdje se lije zeleni bob preko plavog
U vodama divnog Nauseta.
Uobičavala sam moliti da te vratim tu.
Ach, du.

Na njemačkom jeziku, u poljskom gradu
Koji je sravnjen valjkom
Ratova, ratova, ratova.
Ali ime je grada obično.
Moj prijatelj Poljak

Da ih je tamo tuce ili dva veli
Pa nikad nisam znala gdje li

Nogom kroči, korijen pusti,
Nikad ne mogoh s tobom govoriti.
Jezik mi se zaglavio u vilici

Zaglavio u omči bodljikave žice.
Ich, ich, ich, ich,
Jedva mogoh govoriti.
Mislila sam svaki Nijemac da si ti.
I taj bestidni jezik

Mašina, mašina,
Otpuhnuvši me kao Židovku.
Židovku za Dahau, Aušvic, Belsen.
Počeh govoriti kao Židovka
Milsim da možda jesam Židovka.

Snjegovi Tirola, svijetlo bečko pivo
Nisu previše istinski niti
Čisti. S ciganskim pretkom i sudbom nemilom
I s tarok špilom i s tarok špilom
Mogla bih mrvu Židovka biti.

Uvijek se tebe bojah
Uz tvoju Luftwaffe, blebetanja tvoja,
I tvoj brk uredan
I arijevske oko, plavo sjajno.
O ti, panzer-man*, panzer-man –

Ne Bog već svastika
Tako crna nimalo neba da proviri.
Svaka žena obožava Fašistu,
Čizmu u lice, beštijsko
Beštijsko srce beštije kao ti.

Stojiš pred školskom pločom, tatice,
Na mojoj slici o tebi
Rascjep ti na bradi mesto na stopalu
Ali zbog toga manji đavo nisi, ne, niti
To bi onaj crni čovjek koji mi je

Pregrizao lijepo rujno srce na dvoje.
Imah deset na dan pogreba tvog.
Pokušah da umrem sa dvadesetak.
I da se vratim, vratim, vratim tebi.
Mišljah da bi bile dovoljne i kosti čak

Ali su me izvukli iz vreće
I sastavili lijepkom.
I šta da činim tad sam znala.
Po tebi model sam sazдала,
Čovjek u crnom s Meinkampf izgledom

I ljubavlju da muči i tlači.
I rekla sam uzimam, uzimam* .
I tako, tatice, za mene, svršeno je s tim.
Crni telefon – iz korijena skroz.
Glasovi ne mogu gmizati kroz.

Ako ubih jednog čovjeka, ubih dvojicu –
Vampira što veli da je ti
I krv mi je pio cijelu godinu
Sedam godina, ako želiš da znaš.
Tatice, sad možeš opet da počivaš.

Kolac je u tvom tustom crnom srcu
A seljaci te nikad ne voljahu.
Oni sad igraju i gaze po tebi.
Uvijek su znali da si to ti.
Tatice, tatice, ti kopile, slobodna sam.

**panzer-man (njem.) – čovjek u oklopu*

**uzimam – riječ kazana na vjenčanju*

(napisano 1962, objavljeno posthumno 1995)

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 22. august 2016.

BALČAK

*Čovjek koji nikad nije upoznao patnju
nikad ne može biti pouzdan u sebe, niti može
spoznati sopstvenu vrijednost.*

Joseph de Maistre

Mi što smo prošli opsadu Sarajeva
od toga nećemo imati, razumije se, ništa.
Iskustvo koje nam neće ni za šta služiti:
kao da si bez ruku ostao, a violinu osvojio,
kako bi rekao Rasko. Niti ga možeš drugima

ispričati. Zar drevni krčag može se zamisliti
prema ručki dospjeloj do našeg vremena?
Trebalo da sve u duši zaboravimo
i da zaboravimo. Ali bar ćemo, nadam se,
odsad imati trun više samopoštovanja
ko bokser koji primi 1 000 000 udaraca
a na nogama ostane i njegovo mu unakaženo
lice iz ogledala kazuje ko je uistinu.
Iskusili smo vlastite granice. Jer znati ko si,
to je uvijek bila privilegija žrtve. Znati
koliko možeš podnijeti, a da se ne razletiš
u paramparčad – to je imetak jedini
koji ćeš, ako preživiš, iznijeti iz ovog rata,
beskrajnog ko marama što je mađioničar
izvlači iz šešira. To znanje – sablja je koju
nećemo potrzati svaki čas iz korica.
Ali bar ja ću držati šaku
na njenom balčaku.

Marko Vešović, 19. august 2016.

PODJELA *

Nepri stran bar bio je kad je došao radi svoje misije,
nikad nije vidio zemlju koju su ga pozvali da dijeli je
između dva naroda, fanatično posvađana,
s nepomirljivim bogovima, a različita im hrana.
"Vrijeme je“, dobio je upute u Londonu, "kratko. Odveć je kasno
Za međusobna pomirenja i razumne pregovore i, jasno,
Jedino rješenje jeste separacija.
Vicekralj misli, i njegov dopis to vam daje na znanje,
Bolje je da vas u njegovu društvu viđaju što manje,
Te za vas imamo drugi aranžman. Četvoricu vam sudija
možemo dati, dva Muslimana i dva Indusa, da se s njima
konsultujete, ali konačna odluka vaša biti ima“.

Zatvoren u samotnu palaču, s policijom što noću i danomice
Patrolira baštama da drži podalje najmljene ubice,
Latilo se zadatka kojim je udes miliona riješen.
Od mapa kojim je raspolagao svaka zastarjela bješe,
A Popis Stanovništva gotovo izvjesno netačan, ali nije
Imao vremena da ga provjeri, ni vremena za inspekcije
Spornih oblasti. Klima je užasno vruća bila,
I dizenterija napadima konstantno ga je gnjavila,
Ali za sedam nedjelja sve je svršeno, granice je odredio,

I kontinent, za bolje ili gore, podijeljen je bio.

Sljedeći dan je otplovio za Englesku, gdje je stvar mogao zatim
Brzo zaboraviti, što dobar pravnik mora. Nije htio da se vrati,
Iz straha, govorio je svom Klubu, da bi ga mogli upucati.

**"Junak" ove pjesme je historijska ličnost – engleski pravnik Sir Cyril Radcliffe. Njega je britanska vlada 1947. poslala da predsjedava Komisiji za granice zduženoj za podjelu indijskog potkontinenta na Indiju i Pakistan. Iako mu 1966. godine, kad je pjesma nastala, nisu bili dostupni svi historijski izvori, Auden je vjerodostojno prenio situaciju u kojoj se našao Sir Cyril. Tu su i pojedinosti kao što je napad dizenterije – bez sumnje sasvim zaslužen.*

Wystan Hugh Auden (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 15. august 2016.

JEDNO UMIJEĆE

Nije teško naučit gubljenja umijeće;
mnoga od stvari čini se nakanom ispunjena
da se izgubi i njen gubitak ne broji u nesreće.

Izgubi nešto svaki dan. Smetenost odbiti nećeš
zbog gubitka ključeva, zbog sata loše straćena.
Nije teško naučit gubljenja umijeće.

Pa vježbaj gubljenje dalje, gubljenje veće:
Mjesta, gdje putovati si mislio, i imena.
Nijedan taj gubitak neće donijet nesreće.

Izgubih mamin sat. I gle! Od tri, zadnja, il neće
biti, već predzadnja, ode mi kuća voljena.
Nije teško naučiti gubljenja umijeće.

Izgubih dva grada, voljena. I, nešto veće,
kraljevstva koja imah, dvije rijeke, i kontinent.
Nedostaju mi, ali to ne spada u nesreće.

– Čak gubitak tebe (šaljiv glas, kako se krećeš,
što volim) nisam trebala lagati. Vidi zjena:
nije teško naučit gubljenja umijeće
premda to može da liči (zapiši!) na nesreće.

Elizabeth Bishop (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 12. august 2016.

SONET 73

Gledaš ono doba godišnje u meni
Kad granje sa žutim s lišćem, bez, il s malo,
Drhti stud čekajuć: horovi srušeni
Goli gdje tma nježnih ptica je pjevalo.

Ti vidiš u meni sumrak: trne dugo
Dan, kad na zapadu sunce zađe, zatim
Brzo ga odnosi crna noć, to drugo
Ja smrti što u mir baš sve zapečati.

Žar vidiš u meni one vatre, što na
Pepelu još zgara – on bje mladost njena –
Ko na odru na kom izdahnuće ona,

Onim uništena čim bješe hranjena.
Pojmiš li to što ti snaži ljubav, jače
Voljećeš ono što uskoro nestaće.

William Shakespeare (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 8. august 2016.

PERTLA

žena,
ispuhana guma,
bolest,
žudnja: strahovi ispred tebe,
strahovi koji se drže tako mirno
da ih možeš proučavati
kao figure
na šahovskoj ploči...

nisu krupne stvari ono
što šalje čovjeka
u ludnicu. smrt, na nju je pripravan, ili
ubijstvo, incest, pljačku, požar, poplavu ...
ne, to je neprekidni niz malih tragedija
što čovjeka šalje
u ludnicu...

ne smrt njegove ljubavi,
već pertla koja pukne
kad joj istekne vrijeme...

Strava života

je onaj sijaset trica

koje mogu ubiti brže nego rak,

i koje su uvijek tu –

registarske tablice ili porezi

ili istekla vozačka dozvola,

ili zapošljavanje ili otpuštanje

kad radiš onu stvar ili kad tebi rade, ili

žohari ili muve ili

pokvarena kuka na prozoru s mrežom,

ili nemaš benzina,

ili imaš previše benzina,

sudoper je začepljen, gazda je pijan,

predsjednika nije briga, a guverner je

lud.

prekidač za svjetlo je pokvaren, dušek kao

bodljikavo prase,

105 dolara za promjenu svjećica, karburator

i pumpu za gorivo u radnji sears roebuck;

i telefonski račun raste a berza

pada

i lanac na vodokotliću

se pokvari,

i svjetlo je pregorilo –

svjetlo u hodniku, svjetlo ispred, svjetlo iza,

svjetlo unutra;

mračnije je nego u paklu,

i dvaput skuplje.

zatim tu su uvijek stidne uši i urasli nožni nokti

i ljudi koji insistiraju da

su ti prijatelji;

uvijek ima toga a i goreg;

slavina što curi, krist i božić,

plava salama, devetodnevne kiše,

avokado za 50 centi

i ljubičasta pašteta.

ili sastavljaš kraj s krajem

kao konobarica u normovom restoranu

u dvije smjene na dan

ili prazniš

noćne posude,

ili pereš auta ili si kelnerov potrčko

ili kradeš novčanike starim gospođama,

ostavljajući ih da vrište na trotoarima
sa slomljenom rukom u 80-oj godini.

odjednom
dva crvena svjetla u tvom retrovizoru
i krv u tvojim
gaćama;
zubobolja i 979 dolara za protezu
300 dolara za zlatni zub,
i kina i rusija i amerika i
i duga kosa i kratka kosa i bez
kose, i brade i
bez lica i obilje cigaretnog papira ali
nema pota osim možda onog u koji pišaš
i onog drugog oko tvojih crijeva*,

sa svakom puknutom pertlom
od stotinu puknutih pertli
jedan čovjek, jedna žena, jedna
stvar
ulazi u ludnicu.

pa pazi
kad se
saginješ.

* "no pot, except maybe one to piss in / and the other one around your / gut"

("nema lonca osim možda onog u koji pišaš i onog drugog oko tvojih / crijeva") –

- neprevodiva igra riječi: "pot" znači lonac, posuda i maribuana (trava), a "potbelly" je
debeli trbuh.

Charles Bukowski (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 5. august 2016.

JOŠ JEDAN RAZLOG ZAŠTO NEMAM PIŠTOLJ KOD KUĆE

Komšijski pas nikad ne prestaje da laje.
Laje stalno onim istim visokim, ritmičnim
lavežom kojim laje svaki put kad oni odu iz kuće.
Mora da ga svaki put uključe pred izlazak.

Komšijski pas nikad ne prestaje da laje.
Zatvaram sve prozore u kući
i stavljam Beethovenovu simfoniju na najjače
ali ga uvijek čujem prigušenog ispod muzike,
laje li laje,

i već ga vidim kako sjedi u orkestru,
s glavom dignutom samouvjereno kao da je
Beethoven uvrstio dionicu s psom koji laje.

Kad ploča konačno završi on još laje,
sjedi ondje u sekciji oboa i laje,
pogleda prikovanog za dirigenta koji ga
preklinje s palicom

dok drugi muzičari slušaju u učtivoj
tišini čuveni solo psa koji laje,
onu beskrajnu kodu kojom se Beethoven
zarana dokazao kao genij inovacije.

Billy Collins (preveo Omer Hadžiselimović), 1. august 2016.

ŽENSKA BLUZA

Smrkava. A na zapadu, nečija noga gurnula
krčag sa vinom koje se prolilo vidikom.
Mlad mjesec, kao rogovi s kacige u kojoj,
na filmovima, Mojsija prikazuju. Miriše
borovina na *smjesu limuna sa tamjanom*.

Smrkava. Na straži borac, dugačak i krt ko slamka ražana.
Krt od mladosti i ljubavi. Izvlači iz njedara
bijelu žensku bluzicu. I lice u nju zagnjuruje.
Dugo joj miris pije. Tih pet-šest grama tekstila
mogao bi provući kroz burmu vjenčanu.

Prizor božanski neiskaziv. Reći ga riječima
bilo bi što i težinu zrake sunčeve
na terazijama izmjeriti.

Odjednom, od svega: od vinskog zapada
i rogatog mlađaka i ženske bluzice po čijemu
se mirisu, kao po koncu, izlazi iz pakla –
odjednom, od svega toga, bi mi lakše na duši.
I lakše na svijetu.

Znaš i dalje da na zemlji postoji
rat kao crno klupko. Al s njime bi se duša
igrala kao mače. Smrt se i dalje kroza sve providi.
Ali ne kao prćasta lubanja kroz kožu lica,

već kao sjemenka kroz zrno groždano:
čini ga čarobnijim.

Marko Vešović, 29. juli 2016.

DOM

Niko ne ostavlja dom sem ako
dom nisu usta ajkule
ti trčiš ka granici tek
kad vidiš da i cijeli grad trči

tvoje susjede što trče brže od tebe
s krvavim dahom u grlima
dječak s kojim si išla u školu
koji te je omamno poljubio iza stare tvornice konzervi
drži pušku veću mu od tijela
ti ostavljaš dom samo
kad ti dom ne dā da ostanesh.

niko ne ostavlja dom sem ako te dom ne goni
vatra pod nogama
vrela krv u trbuhu
to nije nešto što si ikad mislio da učiniš
sve dok sječivo nije užeglo prijete u
tvoj vrat
pa čak i tad si nosio himnu
ispod glasa
cijepajući pasoš tek u aerodromskom klozetu
jecajući dok ti je svako parče papira
jasno govorilo da se nećeš vratiti.

moraš shvatiti,
da niko ne stavlja svoju djecu u čamac
sem ako je voda bezbjednija od kopna
niko ne prži svoje dlanove
pod vozovima
pod vagonima
niko ne provodi dane i noći u trbuhu kamiona
hraneći se novinama sem ako pređene milje
ne znače više od putovanja
niko se ne provlači ispod ograda
niko ne želi da ga tuku
žale

niko ne bira izbjeglički logor
ili pretresanje poslije kojeg te
tijelo boli
ili zatvor,
jer zatvor je bezbjedniji
nego grad u plamenu
i jedan zatvorski čuvar
noću
bolji je od punog kamiona
ljudi koji izgledaju kao tvoj otac
niko to ne bi mogao podnijeti
niko to ne bi mogao otpjeti
ničija koža ne bi bila dovoljno otporna

ono
idite kući Crnci
izbjeglice
prljavi imigranti
azilanti
što peljušate našu zemlju
crnčuge s ispruženim rukama
oni vonjaju čudno
divlje
sredili su svoju zemlju i sada hoće
da srede našu
kako ti se te riječi
mrki pogledi
kotrljaju niz leđa
možda stoga jer je udarac blaži
nego kad se otkine ud.

ili su riječi mekše
nego četrnaest muškaraca među
tvojim nogama
ili su uvrede lakše
za progutati
nego krš
nego kost
nego tvoje djetinje tijelo u komadima.
hoću da idem doma,
ali dom su usta ajkule
dom je cijev puške
i niko ne bi ostavio dom
sem ako te dom ne protjera na obalu
ako ti dom ne kaže
da ubrzaš noge
ostaviš odjeću

pužeš kroz pustinju
gaziš kroz okeane
utopiš se
spasiš
budeš glad
prosiš
zaboraviš ponos
opstanak ti je važniji

niko ne ostavlja dom sve dok dom nije znojan glas u tvom uhu
koji govori
idi,
pobjegni od mene sad
ja ne znam šta sam postala
ali znam da je svuda
bezbjednije nego ovdje

Warsan Shire (preveo Omer Hadžiselimović), 25. juli 2016.

ZNAM ZAŠTO PJEVA ZASUŽNJENA PTICA

Slobodna ptica skače vjetru
Na leđa i plovi nizvodno
Dok struja ne presta i uranja krilo
U narandžaste zrake sunca
I nastoji osvojiti nebo.

No ptica što se šulja sred kaveza uskoga
Jedva može vidjeti kroz šipke bijesa svoga
Krila su joj podrezana i noge vezane
Stoga otvara svoje grlo za pjesmu.

Plasljivi ćurlici su ptice zasužnjene
O stvarima neznanim za kojim još vene
S dalekog se brda čuju pjesme njene
Jer zasužnjena ptica o slobodi pjeva.

Slobodna ptica misli o ćuhu još jednome
I o stalnom vjetru blagome
U drveću što uzdiše
I crvu što čeka na zorom obasjanoj
Ledini i zove nebo svojim vlastitim.

Ali na grobu snova zasužnjena stoji ptica
Njena sjenka ječi vriskom snomorica

Njena su krila podrezana i noge vezane
Stoga otvara svoje grlo za pjesmu.

Zasužnjena ptica pjeva s plašljivim
Ćurlicima o stvarima neznanim
Ali još čezne za njima i njen je
Napjev čujan s dalekog brda svima
Jer zasušnjena ptica o slobodi pjeva.

Maya Angelou (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 22. juli 2016.

INVERSNAID

Taj potok, kom smeđa konjska leđa sličje,
Ozgo, niz put valja kamenje i riče,
Na visu, u dolji, od pjene runo mu
Brazda se i pada k jezeru, ka domu.

Kapa smeđe pjene, što je vjetar tjera,
Vrti se, zavija po kaši jezera
Crnog–oko njegov se mrkost brda sklopi–
Vrti ukrug Očaj dok ga ne utopi.

Rosa prska, šara strminā slabine
Što ih prosijeca potok, i vrištine
Žilave, odreske paprati i jasen,
S perutkama jedrim, nad potok nadnesen.

Šta bi svijet bio ako se mokrina
I divljina liši? Nek prisustva njina
Bude, nek divljine i mokrine ima;
Pustoš, korov–dug nek vijek bude njima.

Gerard Manley Hopkins (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 18. juli 2016.

MLINAR

Ne mogu više
iz sjećanja da prizovem glas Jusufa mlinara.
Ne umijem ga odvojiti od žubora vode
i škripe mlinskog kamena.

Pamtim samo slike:

u travi odložen samar,
seljak razvezuje džak,
konj iz rijeke pije.

Drveni mlin podrhtava, ali slika je jasna:
kroz rupice se probijaju zrake svjetlosti
i zabijaju u bučnu polutamu
u kojoj na mlinarevu kapu i pregaču
sipi meki, žitni prah.

Zrnevlje samljeveno u prah.
I dani.
Prah prahu,
čujem očev glas.

Adin Ljuca, 15. juli 2016.

719

U Južnome vjetru – patosa
Osobnog glasa ima –
Kao kad otkriješ adresu
Emigrantsku, na Pristanima.

Nerazumljivog mnogo – Lúka
I Naroda nagovijest –
Ljepše—zbog odaljenosti –
I zbog tuđosti jest.

Emily Dickinson (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 11. juli 2016.

SAINT COLUMBA

Mrtav sam četrnaest stoljeća ali u vitražu
iznad oltara tinja i sad moj lik ko duša još
neispuštena. Kad se sa tog prozora zagledam
dole u tamu, odmota mi se ćilim prošlosti sve
do one noći kad sam, bijela avet po crnoj tinti,
iskrcao svoju vjeru, dolazeći da ovdje, na otoku
Iona, odolim goloruk lažnim bogovima.

Iz golubije perspektive sitni su stvorovi na zemlji
i ne osjećam ničiji teret. Osjećam sumnju!

Po koridorima idu ćelava tjemena kao pljosnate figure u igri Dame, tihi potezi promiču zlikovce u pravednike. Davno bih otišao da me vlastita praznina ne sputava. Kao ispušten djetinji balon, zastao moj je duh među gredama pod tavanicom. Dugo sam mrtav na otoku Iona i ta me smrt iscrpljuje.

Milorad Pejić, 8. juli 2016.